

*Олександра Алпатова
к. психол. н., доцент, м. Київ*

Педагогічне співробітництво в системі особистісно-орієнтованого навчання закладу вищої освіти

Педагогічне співробітництво є необхідною умовою ефективності педагогічного процесу. Поняття «співробітництво» включає в себе єдність педагогічного впливу і власну активність студента, що виявляється у відповідних уявленнях, або опосередкованих впливом на викладача та на самого себе. Педагогічне співробітництво викладача з групою студентів обмежена тривалістю навчального заняття, плануючи яке педагог визначає майбутнє навчання зі студентами, а спілкування – важлива складова її організації. Особистісно-орієнтоване навчання у закладі вищої освіти складає передумови для формування індивідуальних утворень, таких як спрямованість на внутрішній світ іншої людини, його почуття, мотиви, цінності – які необхідні особистості для самостійного здобування знань та навичок. Особистісно-орієнтоване навчання забезпечує основу для виникнення внутрішніх протиріч в сфері міжособистісних відносин в системах «викладач-студент», «студент-студент», «студент-студенти» в різноманітних ситуаціях навчально-професійної діяльності.

Проблема педагогічного співробітництва розглядається в загальному контексті, не тільки як ситуація взаємодії «викладач-студент», а й особливості ситуацій та умов, які опосередковують цю взаємодію. Ці ситуації виступають механізмами оволодіння закономірностями дійсності, моментами входження в соціальні та професійні відносини, які детермінують розвиток здібностей студента до вирішення практичних завдань. Рішення практичних завдань завжди пов'язано з пошуком оптимальних шляхів в контактах з сім'єю, друзями, колегами, референтною групою. Особливість співробітництва об'єктивних та суб'єктивних умов в особистісному розвитку відображена в положенні про особистість як сукупність якостей об'єкту та суб'єкту. В структурі особистості, яка має соціальні, соціально – психологічні, психофізіологічні характеристики, відбуваються різноманітні зміни цих характеристик, а також їх комбінацій, залежно від умов життєдіяльності. Об'єктивні умови включають в себе задачі, які суб'єкт сприймає як особистісно значущі. Проблема розвитку особистості може сприйматися як проблема взаємодії суб'єкта та об'єкта. Під «об'єктом» розуміємо те, що протидіє суб'єкту в його предметно – практичній та пізнавальній діяльності, а під «суб'єктом» – носія предметно – практичної діяльності та пізнання. Взаємозв'язок суб'єкта та об'єкта формує образ світу, сукупність знань людини про себе, інших тощо. Особливу роль у формуванні особистості несе індивідуальність іншої людини. Образ іншої людини постійно включається в різноманітні зв'язки в залежності від особливостей мислення індивіду. Образ іншої людини – це уявлення про його поведінку, вчинки, дії по відношенню до суб'єкта діяльності, відбиток суб'єктивного відношення до нього.

Викладач, актуалізує на основі «суб'єкт - об'єктної» або «суб'єкт - суб'єктної» парадигм цінності, які вважає професійно необхідними, створює індивідуальну систему професійних орієнтацій, які і детермінують динаміку вдосконалення педагогічної взаємодії. Під час співробітництва викладача та студента необхідно враховувати, що взаєморозуміння не може бути повністю вичерпанним, а результати взаємодії повністю передбаченими. Але впровадження нормативно відкритого навчання, орієнтованого на особистість студента, детермінує зміну індивідуального педагогічного стилю викладача, обумовить необхідність налагодження спільних дій, пошуку нових методів та технологій навчання.

В результаті аналізу проблеми педагогічного співробітництва у закладі вищої освіти можна зробити висновок, що важливою умовою формування індивідуального стилю

педагогічної взаємодії є особистісно-орієнтоване навчання, пріоритет суб'єкт - суб'єктних відносин, які забезпечують взаємозалежний індивідуальний розвиток всіх суб'єктів навчально-виховного процесу.